

Izhaja enkrat na mesec.

CENA: za vse leto 25 Din.

za pol leta 12.50 Din.

Posamezna številka 2 Din.

Rokopisi se ne vračajo.

Uredništvo in upravnništvo:

Ljubljana, Komenskega ul. 12.

JUGOSLOVANSKI OBRTNIK

Izhaja enkrat na mesec.

Cene inseratom:

Pri enkratni objavi

1/1 str. 240 D, 1/2 str. 120 D,

1/4 str. 60 D, 1/6 str. 40 D,

1/12 str. 20 D.

GLASILO „JUGOSL. TRGOVSKE-OBRTNE ZVEZE“ V LJUBLJANI.

Kdaj bo bolje.

Zadnja leta hude gospodarske krize in zastoja vsega količaja živnega produktivnega razvoja so v največji meri prizadela naše male ljudi. Steber naše države — kmet — je omajan in preluknjan na vseh koncih in krajih in le vprašanje kratke dobe je še, da se zruši! Njegov tovariš — delavec je sklonjen vsled pritiska razmer, ki mu diktirajo sramotno miloščino za njegovo pošteno delo, ali mu pa sploh dela ne privošči. In naša tako lepo prospevajoča obrt je že v minulih letih ovenela in zastala.

Zakaj tako? Res je, da je treba iskati vzroke predvsem v cel svet zadevajočih posledicah petletnega uničevanja dobrin. Res pa je tudi, da je poleg tega še mnogo drugih vzrokov, ki so v posameznih državah različni. Pri nas je eden izmed glavnih vzrokov za splošen zastoj vsega gospodarstva neresno in nepravilno vodstvo države.

Dočim so v nekaterih drugih državah njih krmarji resno računali s komplicirano sodobnega gospodarskega in družabnega življenja, se pri nas ni nihče zmenil za to, kako bi bilo potrebno v danem momentu usmeriti našo notranjo in zunanjo gospodarsko politiko, da bi zadovoljevala najpomembnejše interese državljanov. Pri nas so se sklepale razne trgovinske pogodbe predvsem s stališča ozkega kroga interesirancev naše prestolice. In določbe raznih zakonov, ki živo posegajo v vse naše gospodarstvo, so bile zopet napravljene tako, da so nudile le enostransko korist malemu krogu ljudi in prizadevale ogromno škodo ostali masi interesirancev. Tako n. pr. vsi naši finančni zakoni, taksi zakon itd.

Parlament ni bil sposoben urediti zakonodajo tako, da bi zadovoljevala vsaj v glavnem vse državljane. Deloma se je parlament pečal bolj s političnimi dnevnimi vprašanji, deloma pa tudi ni imel dovolj sposobnih ljudi v svoji sredi, ki bi sodelovali pri ustvarjanju zakonov gospodarskega značaja. V nekaterih državah so že spoznali, da parlament v dosedanjih sestavi ni več sposoben vršiti naloge, za katere je izbran od ljudstva. Zato so parlament razdelili v politični in gospodarski del. Življenje kaže, da so prav napravili.

Pri nas se nismo odločili za tako delitev parlamenta. Pač pa je zamišljen nekak nadomestek za gospodarski parlament. To so delavske zbornice, predvidene kmetske zbornice in trgovsko-obrtno-industrijske zbornice. Vse to je le bolj zdravilo za silo. Na žalost nimajo te korporacije nikake zakonodajne moči. So le informativno-posvetovalnega značaja. Pa že to je vsekakor precej vredno. Z živahnim delom si bodo te institucije pridobile vedno več moči in čedalje večji delokrog. Na nas je, da njih razvoj po svojih močeh pospešujemo in njih vpliv jačimo.

Gotovo bodo te gospodarske ustanove vplivale ugodno na naše razdrapano gospodarstvo. Velikih koristi si lahko obeta posebno slovenska obrt. Prospevajoča obrt pri nas pomeni največjo našo narodno in gospodarsko silo. Zato moramo vsi pri naših gospodarskih zbornicah kar najbolj marljivo sodelovati. Kadar bomo v njih in potem njih s trdim delom in močno voljo uveljavili naše slovenske interese in uredili go-

spodarstvo, tedaj šele moremo upati na nadaljne naše dviganje.

Same od sebe se razmere ne bodoboljšale. Zboljšati jih bomo le mi z vztrajnostjo in pridnostjo. Obrtni stan se je od nekdaj odlikoval po svoji veliki marljivosti. Naloga naša je, da to marljivost ponese tudi izven strokovnega območja v javno življenje in tam uveljavimo preiskušena načela smotrenega in poštenega dela. Za nas velja: ne ogibati se javnemu delu in ga prepuščati drugim, ampak z veseljem in zupanjem se lotimo obnove naših gospodarskih razvalin.

A. K.

Pravilnost občnega zbora obrtnih zadrug (gremijev).

(Nadaljevanje.)

K presoji o pravilnem vodstvu občnega zbora spada predvsem rešitev vprašanja, kdo sme na zborovanju aktivno biti udeležen, t. j. kdo sme biti prisoten in kdo sme izvrševati na občnem zboru pravice člana, ki so mu zajamčene po veljavnih združnih pravilih in določilih obrtnega reda. Voditelju zborovanja je potrebno, da zna to presojati; gre zlasti za pravico glasovanja in volivstva t. j. aktivne in pasivne volilne pravice.

V združnih pravilih je povsod jasno povedano, kdo je izključen od izvrševanja obeh pravic. Pred občnim zborom ali pred glasovanjem naj si vsak član one točke pravil natančno prebere in zapomni. Važno je, da povdarjamo tu točko, katero na občnih zbora najmanj upoštevajo odnosno jo skoro dosledno omalovažujejo. Ta se glasi: »Članom, ki so zaostali s plačilom združnih doklad, se lahko odvzame aktivna in pasivna volilna pravica.« Teh pravic ne morejo izvrševati vse dotlej, dokler niso popolnoma poravnali svojih denarnih obveznosti napram zadrugi. Dolžnost zadržnega načelnika odnosno njegovega namestnika je torej, da na občni zbor prinese s seboj seznam vseh onih članov, ki so zaostali s plačilom združnih doklad. Kdor se hoče polnopravno udeleževati združnega zborovanja, mora redno izpolnjevati vse obveznosti, katere zadruga tirja od njega. To določilo ima namen, da si zadruga zagotovi točnejše vplačilo združnih doklad. Ni treba povdarjati, da morajo pravila vse to vsebovati; če tega ni, tedaj se sklicatelj in voditelj zborovanja na to ne more opirati ter bi člana od glasovanja ne mogel izključiti. Tako določilo pa dobiva tem večji pomen, čimbolj zadruga pridobiva na vplivu in veljavi; tako sredstvo je za zamudnika gotovo prav občutna kazen.

Načelnik, ki vodi zborovanje, stori najbolje, ako takoj po otvoritvi, javno prečita vse zamudnike združnih doklad ter jih opozori, da jim odvzame aktivno in pasivno volilno pravico.

Ženski člani zadruge imajo iste pravice kakor moški. Obrtni red ne pozna nobenega določila, glasom katerega bi bile obrtnice izključene od izvrševanja združnih pravic. Iz tega sledi, da postane ženska lahko članica načelstva, ali da lahko izvršuje kake druge funkcije v zadrugi. Sklep zadruge,

s katerim bi se žensko članico izključilo od izvrševanja zadružnih pravic, bi bil torej protizakonit in neveljaven.

Juridične osebe kot obrtniki in člani zadruga izvršujejo svoje zadružne pravice izključno po namestnikih. Ti so njih polnopravni zastopniki, njih predstavitelji in imajo kot taki aktivno in pasivno obrtno pravico. Namestnikov pa nimajo samo juridične osebe, ampak tudi oni obrtniki, ki sami obrta osebno ne izvršujejo, ampak po kateri drugi osebi. Gre tu predvsem za vdove ali mladoletne po obrtnikih-rokodelcih in takih, ki so izvrševali koncesijomirane obrti. Osebno so vdove in mladoletniki lastniki dotičnega obrta, bodisi rokodelskega ali koncesijomiranega, ne morejo ga pa izvrševati osebno, ker navadno za izvrševanje nimajo strokovne usposobljenosti. Radi tega jim obrtni red predpisuje usposobljenega namestnika ali poslovodjo. Izvrševanje vseh obrtnih pravic pripada torej temu. V praksi pa se dopušča, da sme na zborovanju vdova sama izvrševati vse pravice, ki izvirajo iz zadružnega razmerja. Juridične osebe, ki so članice zadruga, pa smejo svoje zadružne pravice izvrševati samo po namestniku odnosno poslovodji, kateri je bil obrtnemu oblastvu pravilno prijavljen, onosno po njem odobren. Voditelj zborovanja mora torej njih legitimacijo preizkusiti, ako se ujema z identiteto pri obrtnem oblastvu prijavljenega ali odobrenega namestnika. Ker se namestniki in poslovodje pri takih obrtnikih pogosto menjujejo ter jih niti juridične osebe niti vdove redno ne prijavljajo in odjavljajo, mora biti zadružni načelnik na občnem zboru zelo previden in natančen.

Namestnik ali poslovodja, kateri je obenem tudi samostojen obrtnik, ima tudi za svojo osebo vse zadružne pravice. Pri glasovanju lahko glasuje dvakrat.

Zakupniki izvršujejo tujo obrtno pravico za svoj račun in lastno odgovornost; v tem oziru so torej samostojni in morajo glasom določiti obrtnega reda in zadružnih pravil biti člani zadruga. Kot taki imajo vse pravice pravih članov. Vendar je le zakupodajalec pravi nositelj obrtne pravice in ostane kot tak tudi član zadruga; radi tega obdrži vse pravice iz tega razmerja. V tem slučaju obstoji pri enem obrtu dvojna aktivna in pasivna volilna pravica. Eno izvršuje zakupnik, drugo zakupodajalec. Oba imata torej polnopravno pravico udeleževati se občnega zbora.

Udeležba po pooblaščenih ni dopustna vsak član sme svoje pravice izvrševati samo osebno.

Omeniti moramo še prisilne zakupnike in zakupodajalce. Prisilni zakupniki so po zadružni praksi ravnotako polnopravni in polnoobvezni člani zadruga, kakor so zakupniki iz proste roke. Posedujejo torej aktivno in pasivno volilno pravico. Lastniki obrtov, čijih obrt je bil prisilnim potom oddan v zakup, svoje osebnosti s tem niso mogli izgubiti; njih strokovna kvalifikacija je ostala neizpremenjena; nastopila so samo dejstva, katera so njih pravno sposobnost odnosno njen razmah omejila. Njihova aktivnost je omejen, ostali pa so še vedno nositelji obrtnih pravic, danih jim z odprtim listom ali koncesijo. Zato stoji zadružna praksa na stališču, da so ostali pravi zadružni člani in kot taki obdrže vse iz te lastnosti izvirajoče pravice, imajo torej aktivno in pasivno volilno pravico.

Ker pride prisilna oddaja v zakup v poštve le v konkurznem postopanju bodisi kot preventivno sredstvo že za časa konkurzne obravnave bodisi za časa prisilne likvidacije, se nam zdi važno poudarjati, da so samo oni obrtniki izključeni od izvrševanja aktivne in pasivne volilne pravice, ki so prišli v konkurz, ali samo za časa konkurzne obravnave. Kar ta preneha odnosno konča, uživajo zopet vse svoje zadružne pravice.

Tega se zadružna praksa drži.

V praksi obrtnega oblastva pa se vsekakor omejuje članstvo v toliko, da take zakupnike drži samo v evidenci, da so pa k zborovanjem in volitvam pripuščeni samo oni, kateri svoj obrt tudi v resnici, dejansko izvršujejo.

Pasivno volilno pravico imajo samo člani, ki so izpolnili 24 let.

Vdeležba obrtnih pomočnikov. Praviloma bi morala vsa-

ka zadruga (gremij) imeti pomočniški zbor, ki je organizirana celota za se. V zadružnih pravilih mora biti določeno število, koliko pomočnikov sme pomočniški zbor odposlati na občni zbor zadruga. Število se suče od 2 do 6. Odposlanci pomočniškega zbora imajo torej pravico prisostvovati občnemu zboru ter imajo pravico s posvetovalnim glasom se udeležiti debate (razprave) pri onih predmetih dnevnega reda, kateri se tičejo interesov pomočnikov samih. K tem predmetom spada tudi vprašanje vaještva. Način, kako pritegniti v obrt vajence in število naraščaja bistveno vpliva na bodoče oblikovanje delovnega trga, torej na najvažnejši interes pomočnikov samih.

Volitve. Eden najvažnejših občnih zborov je oni, na katerem se imajo izvršiti volitve novega načelstva in ostalih zadružnih funkcionarjev. Vodja zborovanja mora biti v tem slučaju zelo buden, pazljiv, korekten in energičen, zlasti v slučaju, kadar pričakuje več kandidatnih list. Potrebna je stroga kontrola za izvajanje članskih pravic, predno se volitve začne. Predvsem je dolžan preizkusiti legitimacijo vsakega udeleženca. Zadružna pravila določajo, kakšna legitimacija je za udeležence na zborovanju potrebna; seveda mora način legitimacije odgovarjati tudi predpismo obrtnega reda kakor smo navajali v predidodim. Pravila določajo glede legitimacije navadno sledeče: »Kot legitimacija velja obrtni list, povabilo ali drug dokument, ki dokazuje identiteto zadružnega (gremijalnega) člana.«

Volitve se vrše navadno po glasovnicah, v kolikor občni zbor od slučaja do slučaja ne sklene ustmenega glasovanja. Volilni upravičenci morajo glasovnice oddati osebno pri dotičnem volilnem zborovanju.

Kakšno obliko naj imajo glasovnic, o tem obrtni red ne govori. Pravila zadruga pa lahko določajo barvo in obliko glasovnic; tako določilo pa ima bolj namen olajšati pregled in razlikovanje posameznih glasovnic. Nobena glasovnica se ne more smatrati za neveljavno, ako ne bi imela po pravilih predpisane (določene) oblike ali barve. Kajti povsod, kjer bi bilo izvrševanje volilne pravice vezano na uporabo glasovnic z gotovo določeno obliko pod grožnjo neveljavnosti glasu, bi se morala ta pravna posledica v zakonu ali statutih izrecno zagroziti.

Dovoljene so tudi tiskane, hektografirane, s strojem pisane itd. glasovnice. Skratka oblika glasovnice ne igra nobene vloge.

Zadružne volitve odgovarjajo pravilom in zakonu, tudi ako za časa volitev istočasno ni navzoče ono število članov, katero je sicer potrebno, da je zborovanje sklepčno. To se pravi, da vsak občni zbor obdrži lastnost (svojestvo) sklepčnosti in veljavnosti brez prenehanja, kakor hitro je bila sklepčnost ob otvoritvi zborovanja podana in ugotovljena. Med občnim zborom se lahko odstrani večje število zadružnikov, ne da bi zborovanje na svojem svojstvu in veljavnosti kaj trpelo. Od otvoritve pa do zaključitve traja veljavnost njegova, neglede koliko število članov se je odstranilo.

Pred pričetkom volitev naj se izvolijo skrutinatorji za pobiranje in štetje oddanih glasovnic.

Pritožbe zoper nepravilno vršitev občnega zbora so močnejše edino iz razlogov, kakor smo jih v tem članku navajali. Proti izvršenim volitvam pa določa obrtni red v § 119, b) posebno protestno pravico, katero je treba uveljaviti v roku 14 dni pri obrtnem oblastvu prve stopnje. Način volitve zadružnega načelstva je določen po §§ 119 c) do 119 f) obrtnega reda. Po tem se volitve lahko razveljavijo le tedaj, ako so se izvršile protipostavno ali pa, ako je izvoljeni član zakonito izključen od pasivne volilne pravice. To je edina po zakonu utemeljena smernica, ki pride v poštev pri odločitvi o protestu proti volitvam. Kar nasprotuje zakonu, nasprotuje vsekakor v isti meri tudi zadružnim pravilom, ker so ona itak sestavljena na podlagi zakona. Kar je v zadružnih pravilih določeno o izvedbi volitve kakor tudi glede legitimacije, pridobi na važnosti tembolj, ker zakon izraža to kot nekako željo z ozirom na dejstvo, da so zakonita določila nekoliko pomanjkljiva. Tako določilo zakon dopolnjuje.

Nič novega ni, ako združeno načelstvo sestavi volilno listo in je v združnih pravilih določeno reklamacijsko postopanje v svrhu njene zanesljivosti. Pri velikih združgah, ki štejejo po več sto članov, pri katerih se članstvo meja, je to zelo priporočljivo. Tako sestavljenim volilnim listam, ali če jih imenujemo volilne imenike, pa ne smemo nikdar pripisovati onega absolutnega pomena kakor ga ima volilna lista ali volilni imenik pri volitvah političnega značaja. Pri poslednjih oni sploh ni volilec, kateri ni vpisan v volilni imenik. To absolutno drži proti vsakomur, na tem se ne da po pravomočnosti ničesar več izpreminjati. Pri volilnem imeniku zadruga je to nekoliko drugače, kajti glasovalno pravico ima vsak združni član, ki po pravilih od njenega izvrševanja ni izključen. Za člana je torej vseeno, ali je v volilno listo vpisan ali ne; ako le more svoje članstvo dokazati, kakor je to predvideno v statutih, ga ne more nihče ovirati pri izvrševanju volilne pravice; ta je torej neodvisna od vpisa v volilno listo.

S tem bi bil v zadostni meri popisan pravilen potek običnega zbora za vsako zadrugo. Posameznih manj pomembnih podobronosti se nismo dotaknili, ker so večinoma splošno znane ter jih ni potrebno premlevati. Ako pa želi kdo pojasnila v kakem konkretnem slučaju, naj se izvoli pismeno obrniti na uredništvo lista.

Dr. Val. Rožič:

Rudno bogastvo v Jugoslaviji.

Ne bo odveč za bralce Jugoslovanskega Obrtnika, ako prav na kratko pregledamo rudarsko bogastvo naše države, kajti prvo geslo vsakega državljana — Jugoslavana bi moralo biti: spoznavaj se sam t. j. spoznavaj gospodarske razmere in prilike, spoznavaj bogastvo — in revščino svoje države, potem boš vedel in znal tudi usmeriti svoje življenjsko sodelovanje v pravi smeri, ki bo prinašalo koristi tebi in celi državi.

V prvi vrsti pa je vsakega državljana, zlasti pa še obrtnika - rokodelca, obrtnika - industrijalca sveta dolžnost, da prouči in pozna dobro vse naravne zaklade, dobrine in lepote, z eno besedo: celotno prirodno bogastvo naše mlade države, kajti obrtnik, mali ali veliki, je tisti faktor, ki iz obstoječih surovin izdeluje, predeluje nove vrednote za kulturne potrebe v prvi vrsti svojih državljanov, pa tudi za tujo konkurenco — za inozemski trg. Zato mora dobro vedeti, kaj ima in kaj lahko dobi doma za svoje potrebe in kaj mora naročevati iz sosednjih ali tudi drugih držav in kaj tudi more izvažati na inozemski trg.

* Na splošno opažamo, da domače rude ne obračajo toliko pozornosti človekove nase kakor pa drugi zastopniki prirodnega kraljestva bodisi v flori ali fauni. Rude so večji del nevidne, ker se skrivajo v globoki grudi matere zemlje, ker so vse nekam hladne, nepremične, skoro bi rekli: mrtve, čeprav razsute in posejane po celi zemlji. Človek mnogokrat hodi mimo rud ali po njih, a jih niti ne opazi, in če jih opazi, se mu zde radi svoje pasivnosti skoro nepotrebne, nevažne za njegovo gospodarsko življenje in ekonomsko produkcijo.

Seveda ako kaka zlahtna ruda »slučajno« t. j. (po moje) v resnici zamami oko človeško s svojim čistim sijajem ali bujno lepo barvo, tedaj seveda ustavi zemeljski popotnik svoj korak ter s strastjo in ljubeznijo vzljubi »mrtvo« rudo, ki hrani v sebi živo življenje, existenco mnogoterih ljudi.

Rude so torej zelo važen činitelj ne samo v razvoju zemlje same kot take, ampak v ekonomsko-materijelnem pogledu svetovnega gospodarstva sploh. Rude so one žile, oni živci, ki sestavljajo našo zemljo in njeno notranje življenje in razvoj. Ravno od vrst in kakovosti in bogastva posameznih rud odvisi skoro ves moderni napredek človeštva in njegove kulture tako i v tehniki sami kakor tudi v splošni industriji in svetovni produkciji. Gospodarska moč in narodno bogastvo vsake države, vsakega naroda je ravno v tesni zvezi z rudnim bogastvom dotične zemlje ali pokrajine. Pokrajine, dežele, ki

so industrijsko močno razvite, imajo navadno tudi največje in najbolj bogate rudnike v svoji posesti.

Rudarstvo torej omogočuje uspešen razvoj velike in male industrije, industrija zopet večja gospodarsko narodovo moč, torej rude oziroma rudarstvo so oni važni racionalni, rekli bi skoro, glavni faktor v razvoju človekove kulture, **katera se brez železa, brez bakra, brez svinca in cinka, brez kositra, brez zlata in srebra, brez črnega diamanta, t. j. brez premoga dandanes niti misliti ne da.**

Ker so torej rude tolike gospodarske, naravnost življenjske važnosti za človeka in njegovo življenje na tej vulkanični krogli, ne bo odveč, da se seznanimo z našimi rudarskimi razmerami v naši novi državi.

Nastajanje in nastanek rud je spojen s spremembami zemlje t. j. z razvojem geoloških metamorfoz (sprememb) naše matere zemlje. — Ti dogodki, te spremembe so se odigravali v davni prošlosti v notranjem osrčju naše grude in se odigravajo še dandanes.

Panta rei, je rekel grški filozof, t. j. vse teče, vse se preta, živi, spreminja v enomer po večnih zakonih svoje življenje. Tako tudi naša zemlja. In to notranje geološko spreminjanje v onem delu naše zemlje, kjer bivamo mi, kjer se nahaja naša država Jugoslavija, to notranje življenje je bilo za nastoj in razvoj raznih koristnih rud plodonosno — blagoslovljeno!

Že v pradavni dobi, ki je dala človeku najboljši kameniti premog, so se tudi v onem delu naše zemlje, kjer se danes dviga **Troglvska in Zrinska gora pri Sisku**, vršili važni kemični procesi in s temi vzporedno tvorbe, ki so imele za posledico ustvarjanje večjih plasti skrilovca in železne rude, ki jih vmes spremljajo bakrene in svinčene rudnate plasti.

Te rude so se razvile v tako bogati množini in količini, da so že v dobi Zrinskih — Frankopanov plemičev (od tod Zrinska gora) odprli tamošnje rudnike, ki so letno donašali **čez 30.000 zlatov čistih dohodkov!** Zrinski grofje so poglavito skrb in pažnjo posvečali srebronosni svinčeni rudi, dočim so železno rudo, ki je glavni zaklad onih rudnikov, pustili pri miru, nedotaknjeno! — Z navalom Turkov v one kraje je prenehalo rudarsko življenje, ves rudarski obrat v onih krajih. V sredini druge polovice prejšnjega stoletja se je začel zopet na novo oživljati.

Ker so bili Hrvati do nedavna vsled madžarske popolne odvisnosti v neprijetnih gospodarskih razmerah, zato je moral prenehati z že začetim obratom rudnik v Bešlincu, to je blizu Bosanski Novi (v Bosni) in še danes počivajo trgovski rudniki, ne gore plavži in druge visoke peči, ki so jih napravili za taljenje rude, a pričajo nam o nedavnem suženjskem gospodarskem življenju, ki ni dopuščalo, da bi se bili gospodarsko-ekonomsko razvijali, kakor bi se bili lahko, **ako bi bili sami svoji gospodarji v svoji hiši!**

(Dalje prihodnjic.)

Nov zakon o neposrednih davkih.

V Beogradu že dolgo delajo na načrtu novega zakona o neposrednih davkih. Načrt je izgotovljen in predložen narodni skupščini v razpravo in uzakonitev. Glede raznih vrst davkov po novem zakonu so določbe o dohodnini (eksistenčni minimum 3600 Din) v bistvu iste kot so veljale doslej. Znatno zvišanje obdavčenja pa predvideva načrt za trgovino, obrt in industrijo. Obrtni davek paj bi po novem znašal 12% čistega dobička. Ravno tako bodo podjetja, ki so zavezana polagati javno svoje račune, izdatno bolj obremenjena kakor doslej. Zemljiški davek bo znašal 20% čistega katastralnega donosa, ki se bo določil primerno sedanjim denarnim veljavim. Tudi hišni davek se bo procentuelno nekaj zvišal. Kakor je razvidno iz teh določb, od novega davčnega zakona ni pričakovati omiljenja davčne obremenitve. Pač pa bo skušal ta novi zakon vsaj na zunaj izvesti enotno obdavčenje po vsej državi. Seveda to ne bo izvedljivo predvsem ne pri zemljiškem davku, ki je možen le tam, kjer so napravljene zemljiški katastri,

ki jih pa v Srbiji še nekaj desetletij ne bo. Načrt novega zakona določa tudi, da bo v skoro vsaki občini davčna komisija, potom katere bodo davkoplačevalci lahko odločilno sodelovali pri odmerjanju davkov.

Za obrtno šolstvo.

Vsled zakona o »prostosti obrtništva« je isto silno trpelo zlasti ker so se med obrtniki pojavili dvomljivi elementi, takozvani mazači, ki so bili zmožni vseh obrti le na pol. Ne samo, da so z njihovimi izdelki sramotili in oskranjevali obrt, prizadevali so tudi konzumentom neizmerne in neprecenljive škode. Z uvedbo prostosti v obrti se je izgubila docela vsa obrtniška disciplina, ves obrtniški red in samozavestni ponos kvalificiranega delavstva, kar je nujna posledica ohlajenja veselja do obrtniškega poklica.

Tak obrtniški sistem je otvoril duri in okna mazačem, jih spodbujal na nesolidnost in nerednost, kar so občutili vedno le revnejši sloji, ki so plačevali za slabe in ne popolne izdelke takih laži-obrtnikov drag denar.

Temu zlu in nemoralnemu izkoriščanju so poštene obrtniki posvetili posebno pozornost in na merodajnih mestih zahtevali remediuro v obliki uvedbe obrtniškega reda.

Danes imamo tak red uzakonjen v vseh kulturnih državah.

Smoter obrtniškega reda je:

1. Da se dvigne obrtništvo do najvišje popolnosti.
2. Da obrtništvo pridobi svoj primeren ugled.
3. Da se vzgaja zdrav, krepak in izšolan naraščaj in sicer potom strokovnih nadaljevalnih šol, učnih tečajev ter strokovnih predavanj.

Kot nujna posledica za učvrstitev obrtniškega stanu so nastale strokovno nadaljevalne šole, ki so v narodno-kulturnem in narodno-gospodarskem oziru velike važnosti. Ni vse eno, ako ima naš narod nezmožnost in neizšolano obrtništvo, in tudi ni prav, da celo žalostno je, ako mora narod slabe in nepopolne izdelke drago plačevati.

Ker pa velja načelo (in to zlasti pri obuvalu, obleki itd.), da kupim, kjer je boljše in ceneje, bi se v tem slučaju posluževali uvoženega blaga, kar bi pa na naše gospodarstvo zelo kvarno vplivalo.

Posledice tega so neizogibno brezposelnost, obubožanje in iz tega izvirajoča splošna gospodarska kriza.

Zato je dolžnost vsakega obrtnika, da podpira, čuva in nvažuje obrtno šolstvo, da pravilno vzgojuje in neguje naraščaj ter ga navdahne z obrtniškim ponosom.

Karol Majce, strokovni učitelj in čevljarški mojster.

Novice za obrtnike.

Obrtna zveza za Tržič in okolico priredi kakor lansko leto tudi letos obrtno razstavo od 15. do 22. avgusta t. l. Kakor smo spoznali v preteklem letu, je razstava velikega gospodarskega pomena za splošno obrtništvo in posameznika. Zato vabimo vse zainteresirane člane in nečlane, da se udeležijo letošnje razstave s svojimi izdelki. Poleg razstave se vrši srečolov. Vsak razstavljalec lahko odda svoje izdelke za dobitke proti primernemu plačilu. Prijave za udeležbo sprejema obrtna zveza za Tržič in okolico v Tržiču in daje vsa nadaljnjna navodila.

Prvo čevljarško učilišče v Ljubljani namerava prirediti priprojevalni tečaj za čevljarje po sledečem načrtu:

A. Teoretični del: 1. Pravilno jemanje mere. 2. Strokovno risanje. 3. Predavanje o čevljarški stroki.

B. Praktični del: 1. Pripravljanje in obdelovanje kopita. 2. Prirezovanje vzorcov po meri. 3. Prirezovanje kolekcij (vzorcov). 4. Pripravljanje zgornjih delov. 5. Izdelovanje spodnjih delov.

Vsak udeleženec tečaja plača 600 Din in sicer v 3 obrokih. Revnejši imajo popust. Predavali bodo priznani strokovnjaki o predmetih, ki so važni za čevljarstvo obrt. Pismene in ustmene prijave je poslati na vodstvo prvega čevljarškega učilišča v Ljubljani, Celovška c. 57. Vodstvo.

Volitev v zbornico za trgovino obrt in industrijo. Ministrstvo za trgovino, obrt in industrijo je razpisalo volitve v zbornico za trgovino, obrt in industrijo. V svrhu izvedbe pripravljalnih del je imenovalo komisijo, ki sestoji iz članov, ki smo jih navedli v naši zadnji številki. Poleg njih je imenovan kot zastopnik mestne občine ljubljanske g. Miroslav Senekovič, vladni svetnik v Ljubljani. Predsednik komisije je g. Albert Levičnik, svetnik višjega deželnega sodišča v Ljubljani. Dan volitev še ni določen.

»Brezalkoholna Produkcija«, Ljubljana, Poljanski nasip 10./40, pošlje vsakemu naročniku »Jugoslovanske Obrtnika« zanimiv cenik brezplačno. Zahtevajte ga takoj; ne bo Vam žal!

Sosvet za obrtno in trgovsko nadaljevalno šolstvo na Štajerskem. Za mariborsko veliko županstvo oblast se je sestavil sosvet za obrtno in trgovsko nadaljevalno šolstvo. V tem sosvetu so za obrtni odsek gg. Zadravec (zastopnik zbornice za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani), Beneš (zastopnik splošne zveze obrtnih zadrug v Mariboru), prof. Fink kot vodja obrtno-nadaljevalne šole v Mariboru, Humek, ravnatelj mešč. šole v Mariboru in Serajnik, ravnatelj mešč. šole v Celju.

Fordove tovarne v Evropi. Znameniti ameriški velefabrikant avtomobilov Ford, ki zalaga z njimi že skoro ves svet, namerava zgraditi svoje tovarne tudi v Evropi, in to na Angleškem, Francoskem in Nemčiji. V svojih dosedanjih tovarnah v Ameriki napravi dnevno po več tisoč novih avtomobilov. Njegovi izdelki so preplavljeni po vsej Ameriki, kjer je avtomobil že tako razširjeno prometno sredstvo kot pri nas bicikeli. Gotovo bo tudi pri nas avtomobilni promet silno povečan, če bo začel Ford producirati svoje razmeroma poceni avtomobile v masah.

Izvoz hrastove in smrekove skorje. Neka tovarna usnja v Rumuniji išče zvez z izvozniki in producenti hrastove in smrekove skorje. Njen naslov je dobiti pri Zbornici za trgovino, obrt in industrijo.

Statistika o dohodnini za leto 1925 nam kaže prav zanimivo sliko o intenzivnem izmozgavanju slovenske dežele. V kolikor niso dovolj kruto predpisovali uradniki, so jim ponekod pomagale tudi cenilne komisije. Dohodnina je prizadela na Slovenskem 119.923 oseb t. j. 11,35% (vsa Slovenija šteje 1.056.081 prebivalcev). Celoten predpis dohodnine za l. 1925 je znašal Din 55.488.438. Pretežni del dohodnine je bil predpisan šibkim davkoplačevalcem. Najbolj občutno so bili prizadeti poleg kmetov mali obrtniki. Zanimivo a obenem zelo žalostno je dejstvo, da se niso uporabljale prav nikake olajšave, daš jih finančni zakon predvideva in dovoljuje. Dohodnina v sedanji obliki je nevzdržna in vodi v neizogibno gospodarsko propast male ljudi.

Zunanja trgovina Jugoslavije v letu 1925 izkazuje večji izvoz kot uvoz, kar je vsekakor razveseljivo. Največ uvozimo iz Italije, Avstrije in Čehoslovaške.

Obrtna statistika. V obrtnem katastru je bilo v zadnjem četrtletju 1925 pripravljenih 526 novih obrtnih podjetij, odjavljenih pa 260. Največ novih prijav je iz čevljarške stroke, nato pridejo šivilje, mizarji, krojači itd.

Naročajte

»Jugoslovanskega Obrtnika!«